

**Завдання з навчальної дисципліни
«ПЕДАГОГІКА», викладач – доцент Харченко П.В.**

(для бакалаврів спеціальностей «Фортепіано», «Народні інструменти» на
період з 12.03. – 24.04. 2020р.)

1. Здійснити самостійне опрацювання тем, які подані нижче (з коротким описом основних позицій щодо засвоєного матеріалу)

Завдання: оволодіти навчальним матеріалом і підготувати відповідні текстові матеріали (за вибором студента – обрати дві будь-які теми): есей (до 4 500 знаків) і письмову доповідь (обсяг – від 4 500 до 7 000 знаків), які присвячені висвітленню таких питань:

Тема 1. Особистість учня у педагогічному процесі

Визначальним чинником становлення особистості є вплив суспільства. Єдність загальнолюдського, суспільнозначущого та індивідуального в особистості є стрижнем поняття “особистість”. Існує тісний взаємозв’язок між поняттями “індивідуальність” та “особистість”.

Особистісно-орієнтована освіта – це освіта, спрямована на системне формування соціально значущих якостей особистості як суб’єкта власного розвитку. Формування системи особистісно-значущих цінностей, розвиток духовності, моральності як важливі завдання становлення особистості. Індивідуальний підхід в особистісно-орієнтованій освіті реалізується в практичному врахуванні індивідуальних властивостей, якостей, здібностей особистості.

Важливим освітнім завданням є реалізація взаємозв’язку індивідуального та особистісного досвіду учнів у педагогічному процесі, врахування взаємовпливів інтелектуально-пізнавальної, комунікативної, емоційно-особистісної сфер набуття соціального досвіду. Важливість творчої діяльності в розвитку індивідуальності й становленні особистості учня.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке “особистість”?
2. Розкрийте особливості взаємовпливу понять “індивідуальність” та “особистість” в педагогіці.
3. Якими є базові принципи особистісно-орієнтованої освіти?
4. Чому важливим є розкриття творчого потенціалу особистості у педагогічному процесі?

Тема 2. Єдність навчання і виховання в системі освіти. Особливості мистецької освіти

Важливими аспектами навчально-виховного процесу є пізнання оточуючого світу, культура спілкування та потреба у самоосвіті. Вміння самонавчання та самовиховання, здійснення суб'єкт-суб'єктної комунікації, самостійність мислення, прагнення до саморозвитку й самовдосконалення є критеріями рівня освіченості особистості.

Спілкування з мистецтвом є потужним засобом навчання і виховання особистості, адже сприяє реалізації на практиці потреби у самопізнанні й творчому самовираженні.

Особливостями мистецької освіти є її спрямованість на розвиток індивідуального й особистісного естетичного досвіду, ціннісних орієнтацій, здатності до спілкування з мистецтвом, що є плідним підґрунтям самоактуалізації особистості й потужним фактором розвитку культури як окремої особистості, так і суспільства.

Запитання для самоперевірки

1. Які аспекти навчально-виховного процесу Ви можете назвати?
2. Чому спілкування з мистецтвом є впливовим засобом навчання й виховання?
3. Що таке мистецька освіта? Чому вона є важливою складовою загальноосвітньої теорії і практики?

Тема 3. Педагогічний професіоналізм і педагогічна майстерність

Педагогічний професіоналізм набувається упродовж життя, проте його основи мають бути закладені в процесі отримання професійно-педагогічної освіти. Структуру педагогічного професіоналізму складають професіоналізм знань, умінь, комунікації та самовдосконалення.

Педагогічний професіоналізм не є тотожним педагогічній майстерності, яка є наслідком сформованості індивідуального стилю педагогічної діяльності, сукупністю індивідуально-неповторних якостей і вмінь вчителя.

Педагогічній майстерності не можна навчити, це особливий стан творчого самовираження, унікальне поєднання педагогічного дару й досвіду з професійними знаннями, вміннями й навичками високого рівня.

Запитання для самоперевірки

1. Дайте визначення поняттям “педагогічний професіоналізм” та “педагогічна майстерність”.

2. В чому полягає спільне та які є відмінності в цих поняттях?
3. Чому педагогічній майстерності не можна навчити?
4. Що таке “індивідуальний стиль педагогічної діяльності” і якими є шляхи його формування в педагогічній діяльності?

Тема 4. Методичні засади сучасної педагогіки

Методи та методичні прийоми складають зміст педагогічних методик і є засобами здійснення навчально-виховного процесу і вирішення освітніх завдань.

У педагогіці і дотепер немає єдиного визначення, тлумачення сутності методу та єдиної класифікації педагогічних методів. Існують класифікації методів навчання і виховання за ознакою дидактичних завдань, логічних форм мислення, виокремлення діяльності викладача, ступеню самостійності мислення учня та багато інших. Ю. Бабанський розподілив методи навчання таким чином: а) методи організації та здійснення навчальної діяльності; б) стимулювання та мотивації учнів до навчальної діяльності; в) контролю та самоконтролю за ефективністю навчальної діяльності. Класифікація методів виховання теж залишається відкритим питанням.

Заслуговує на увагу думка О. Рудницької про те, що методи можуть бути тільки двох видів – підготовки учня до репродуктивно або продуктивно спрямованої діяльності (відповідно – репродуктивні та продуктивні методи).

Вибір методів та методичних прийомів педагогічної діяльності залежить від поставлених викладачем навчально-виховних завдань. Актуальною є сьогодні розробка “технологій навчання”, що передбачають більш високий рівень конкретики, деталізації, точності опису складу педагогічних дій, аніж методики.

Запитання для самоперевірки

1. Чому питання вибору педагогічних методів є актуальним?
2. Що таке педагогічна методика, яку роль вона відіграє в навчально-виховному процесі?
3. З чим пов'язаний розвиток сучасних методик і технологій навчання?

Тема 5. Саморозвиток і самовдосконалення педагога як основа професійного розвитку

Сьогодні професійний розвиток особистості безпосередньо залежить від її вмінь здійснення саморозвитку й самовдосконалення упродовж життя.

Особистість ніколи не буває статичною, вона є творчим процесом, продуктом самовиховання й саморозвитку та формується лише у творчості, спрямова-

ної на досягнення надособистісної мети, під час вирішення високих духовних, мистецьких та культурних завдань (С. Гессен).

Професійний саморозвиток є процесом оволодіння новими професійно-важливими знаннями, вміннями, навичками, якого виток є потреба в творчій самореалізації, досягненні професіоналізму, а підґрунтям здійснення – спрямованість на відкриття нових шляхів самоактуалізації.

Процеси саморозвитку й самовдосконалення педагога тісно пов'язані з особливостями ціннісно-мотиваційної сфери. Важливими є інтерес та позитивне ставлення до педагогічної діяльності, наявність педагогічних ідеалів та стимулів для досягнення вершин професійної діяльності. Механізмами саморозвитку є ідентифікація та відособлення.

Запитання для самоперевірки

1. Що є рушійною силою саморозвитку?
2. Чому сьогодні зростає потреба суспільства в особистостях, здатних до професійного саморозвитку й самовдосконаленні упродовж життя?
3. Як сьогодні вирішуються питання професійного розвитку й саморозвитку педагогів?

Тема 6. Тема. Перспективи подальшого розвитку освіти, зокрема мистецької освіти, в Україні та за її межами

Сьогодні входження України в європейський освітній простір вимагає врахування положень та умов Болонського процесу, що має свої особливості, переваги й недоліки, зокрема у сфері мистецтва та мистецької освіти.

Важливою умовою підвищення ефективності освіти, окрім економічних передумов, є врахування особливостей розвитку особистості в інформаційному просторі XXI століття.

Питання розвитку самостійності, творчої активності особистості, врахування її індивідуальних особливостей, формування її готовності до самовдосконалення й саморозвитку є ключовими у змісті освіти майбутнього.

Запитання для самоперевірки

1. Які напрями розвитку сучасного суспільства визначають подальші шляхи розвитку освіти в Україні та за її межами?
2. Чому питання розкриття творчого потенціалу, самоактуалізації та самовдосконалення особистості є ключовими у визначенні перспектив розвитку освіти XXI століття?

2. Підготуватися до проведення вебінарів на теми:

«Постать Григорія Сковороди в аспекті розвитку педагогіки в Україні минулого і сучасності»;

«Роль персонології в розвитку педагогіки»;

«Досягнення якості сучасної освіти як одна з основних тенденцій розвитку педагогіки в Україні»

Література

1. Абульханова-Славская К.А. Стратегия жизни. – М., Мысль, 1991.-299 с.
2. Асмолов А.Г. Личность как предмет психологического исследования. – М., 1984. – 350 с.
3. Бахтин М. Проблема текста в лингвистике, филологии и других гуманитарных науках. Опыт философского анализа // Доступно по ссылке: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Article/Baht_PrT.php
4. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М.: МГУ, 1980. – 676 с.
5. Выготский Л.С. Психология искусства. – М.: Искусство, 1968. – 379 с.
6. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию: Учеб. пособие для вузов. – М., 1995.
7. Елисеев О.П. Практикум по психологии личности. – Санкт-Петербург, 2001. – 360 с.
8. Естетика: Підручник / За заг. ред. Л.Т. Левчук. – К., 1997.
9. Исьянова Л.М. Феноменологическая диалектика. Искусство. Музыка. Уроки А.Ф. Лосева. – К., 2000.
10. Каган М.С. Мир общения: проблемы межсубъективных отношений. – М., 1989.
11. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навч. Посібник. – К., 1997.
12. Кон И.С. В поисках “Я”. – М.: Политиздат, 1984. – 230 с.
13. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття. – К., 1997.
14. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навч. посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К., 1999.
15. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: Навч. посібник. – К., 1996.
16. Мистецтво у розвитку особистості: Монографія. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – 224 с.
17. Моль А. Самоактуализация личности и самообразование. – К., 1994.
18. Основы викладання мистецьких дисциплін / Ред. О.П. Рудницька. – К., 1998.

19. Педагогика: Учеб. пособие для студентов пед. Институтков / Под ред. Ю.К. Бабанского. – М., 1983.
20. Педагогика: педагогические теории, системы, технологии: Учеб. для студентов высших и средних учебных заведений / Под ред. С.А. Смирнова. – М., 1999.
21. Перспективні освітні технології: Науково-методичний посібник. - К.: Гопак, 2000. – 370 с.
22. Петрушин В.И. Музыкальная психология: Учебное пособие для студентов и преподавателей. – М., 1997.
23. Ражников В.Г. Диалоги о музыкальной педагогике. – М., 1994.
24. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання: Навч.-метод. Посібник. – К., 1997.
25. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька. – Навч. Посібник. – К., 2002.
26. Рудницька О.П. Музыка і культура особистості: проблеми сучасної педагогічної освіти. – К., 1998.
27. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. – К., 1997.
28. Стефановская Т.А. Педагогика: наука и искусство. Курс лекций. Учеб. пособие для студентов, преподавателей, аспирантов. – М., 1998.
29. Столович Л.Н. Жизнь – творчество – человек. – М., 1985.
30. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання: Спроба педагогічної антропології // Вибр. пед. твори. – К., 1983. – Т.1. – 326 с.
31. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посібник. – Тернопіль, 1997.
32. Чижевський Д. Філософія Г.С. Сковороди // Хроніка. – 2000. - № 39-40. – Ч. II. – С.455 – 474.
33. Шевчук В. Пізнаний і непізнаний Сфінкс: Григорій Сковорода сучасними очима: розмисли. – К.: ПУЛЬСАРИ, 2008. – 528 с.
34. Шпак В.І. Взаємозв'язок загального і естетичного розвитку у вихованні учнів // Початкова школа. – 1986. - №2. – С. 30 – 37.
35. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – Спб.: Питер, 1997. – 657 с.

ДОДАТКОВІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ СТУДЕНТАМИ З МЕТОЮ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Основні філософські положення, що складають зміст і сутність сучасної освіти.
2. Філософія серця і реалізація її основних положень в мистецькій освіті.
3. Особливості організації навчально-виховного процесу в Києво-Могилянській академії (1659 – 1817 рр.).

4. Проблеми самовираження, самовдосконалення, самонавчання і самовиховання особистості в сучасній педагогіці.
5. Поняття культури. Єдність, взаємодія та взаємовпливи культури, педагогіки й мистецтва в наш час.
6. Порівняльний аналіз сучасних систем освіти в Україні та за її межами.
7. Історичні передумови становлення і розвитку системи освіти на Україні.
8. Творча спадщина вітчизняних педагогів як плідне підґрунтя розвитку сучасної системи освіти.
9. Філософські засади втілення концептуальних ідей педагогіки ХХІ століття у вітчизняній системі освіти.
10. Розробка сучасних інноваційних педагогічних технологій.
11. Художньо-естетичний розвиток особистості як проблема сучасної освіти.
12. Проблема педагогічного професіоналізму в методології мистецької освіти.
13. Педагогічна творчість в системі навчання і виховання учнівської та студентської молоді.
14. Проблеми професійної та особистісної самореалізації викладачів.
15. Проблеми художньо-естетичного розвитку особистості в практиці мистецької та загальної освіти.
16. Проблеми діалогічної комунікації в педагогіці і їх практичне вирішення сьогодні.
17. Розвиток освіти у ХХІ столітті – проблеми, пошуки, перспективи.
18. Практична реалізація положень особистісно-орієнтованого навчання і виховання в педагогіці.
19. Проблема гармонійного розвитку особистості.
20. Проблема обдарованої молоді в наш час.
21. Взаємозв'язок саморозвитку і творчої самореалізації в педагогічній практиці.
22. Формування індивідуального стилю професійної діяльності як завдання саморозвитку педагога.